UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quarta, an liceat ab vno mo[n]asterio ad ali[ud] tra[n]sire? Sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

men non eſt deceptus qui ſe Chriſto cōiunxit. Vel dic q̄ hoc potius eſt imputandum fatuitati ſue, q̄ꝫ dolo illius: vt ex. quod met. cau. cum dilectus. ſimiliter cōtractū matrimonij nō reſcindit dolus. Et eſt ſimile extra de ꝯuer. cōiuga. ex parte. ⁊ cap. veniens. in fine. vbi propter deceptionem nō retractat ingreſſus. Et eſt mirū q̄ in ſpiritualibus cōtract⁹ dolo initus tenet: ſed cōtractus metu initus nō tenet cum ſm leges penitus cōtrariū ſit. nam ſm leges contract⁹ dolo initus nullus eſt: ſed contractus metu initus tenet: lꝫ reſcindatur per actionē qđ metus cā. ff. qđ me. cau. per totū.

Quod vero. ¶ Hec queſtio diuidit in duas partes. In prima dr̄ q̄ de minori regula poſſit quis tranſire ad maiorem. Scđa ibi: Sꝫ obijcit. Jo. de fan.

Caſus. Hic ponit quarta queſtio, in qua querit vtrum ab vno monaſterio in aliud diſtrictius liceat monacho trāſire? Et reſpondetur q̄ ſic. Gra. tamen hoc ordine procedit. Primo probat q̄ pōt: poſtea probat contrariū. Hoc tamen eſt hodie ſm moderna iura definitū: vt extra de regula. licet.

ij. ps.

a Quod vero. Hec queſtio determinat. ſ. xix. q̄ōe. j. in ſumma.

Virgines ſacre. ¶ Caſ⁹. Queſitū eſt in concilio Triburienſi vtrum ſacre virgines poſſunt tranſire de ſuis monaſterijs ad alia monaſteria? Et reſpōdetur q̄ propter diſtrictiorem vitam poſſunt: propter vero fugam diſcipline non poſſunt.

Virgines. Loquitur de virginibus talibus, que habent vitam canonicorum: de quibus agitur. xij. q̄ōe. vlt. ca. vlt. Sed alie virgines debent petita licentia recedere ad diſtrictiorem religionem, ⁊ non cauſa leuitatis vt extra de regula. licet. Joan. de fan.

Quod autem. ¶ Caſus. Dicit Grat. in hoc. §. q̄ illud quod dictū eſt de virginibus, etiam de monachis ⁊ quibuſdam clericis eſt intelligendum. Poſtea probat contrarium Grat. Sequens vero ca. planum eſt.

Sed obijcitur. ¶ Hec eſt ſecunda pars q̄ōnis, in qua probat q̄ monachi non poſſunt votum facere in monaſterio ſine conſenſu abbatis. Jo. de fan.

Queſtio .iiij.

Quod vero[a] ab vno monaſterio in aliud diſtrictius tranſire mōachis liberū ſit, ex concilio Triburienſi habetur, in quo ſic ſtatutum eſt.

Nō ſunt phibēde virgines ſacre q̄ cauſa religionis aliud monaſteriū adire deſiderant.

Virgines ſacre ſi ꝓ lucro aīe ſue propter diſtrictiorem vitā ad aliud monaſterium pergere diſpoſuerint, ibidēq̄ cōmanere decreuerint: ſynodus concedit. Si vero fuga diſcipline aliū locū queſierint, redire cogantur.

Quod autem de virginibus ſacris hoc capitulo ſtatuitur de monachis etiā conſequenter intelligitur, et de quolibet etiam clerico.

Sed obijcitur illud Baſilij.

Vota monachi ſine cōſenſu abbatis ſui irrita ſunt.

Monacho non licet vota vouere ſine conſenſu abbatis ſui: ſi autem vouerit[b], frangendum erit.

Item illud Agatheñ. cōcilij.

Monachum nullus ſuſcipiat aut ordinet abſq̄ abbatis ſui permiſſu.

Monachū niſi abbatis ſui permiſſu aut volūtate ad alterū monaſterium[c] commigrātem nullus abbas ſuſcipere aut retinere preſumat: ſed vbicūq̄ fuerit, abbati ſuo authoritate canonū reuocetur. Item clericis[d] ſine commēdatitijs literis epi ſui licentia non pateat euagādi.

In monachis quoq̄ preſentis ſententie forma ſeruet: q̄s ſi verbor̄ increpatio nō emendauerit, etiā verberibus[e] ſtatuimus coerceri. Seruandum quoq̄ de monachis ſtatuimus ne eis ad ſolitariā cellulam liceat a congregatione diſcedere: niſi forte probatis poſt emeritos labores, aut ꝓpter infirmitatis neceſſitatē aſperior abbatis licētia regula remittatur[f]: qđ ita demum fiat, vt intra eadē monaſterij ſepta manētes, tamen ſub abbatis poteſtate, ſeparatas habere cellulas ꝑmittātur. Abbati quoq̄ ſinglas diuerſaſq̄ cellulas habere aut plura monaſteria nō liceat: niſi tm̄ propter incurſum hoſtilitatis intra ciuitatis muros receptacula collocare. Verum hoc intelligendū eſt de monachis religioſe viuentibus: quibus vota ſpecialis abſtinentie vel alicuius diſtrictionis, que generalem conſuetudinem ſuorum fratruz excedat, ſine abbatis conſenſu vouere non li-

b Monacho. Vouerit. Vel etiam ſi facit votum priuſq̄ intret monaſteriū: arg. xxxiij. queſt. v. noluit. et intelligas de voto abſtinentie, per quod alij ſcandalizentur.

Monachum. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidit in quatuor ptes. In prima dr̄ q̄ nullus recipiat monachum alterius ſine abbatis ſui permiſſiōe: et ſi receptus fuerit, reuocetur. In ſecūda parte dr̄ q̄ nec clerico nec monacho ad aliū epiſcopū licet diuagari ſine cōmendatitijs literis ſui epiſcopi: qui ſi verborum increpatione non poterūt corrigi, debent verberibus caſtigari. In tertia pte dr̄ q̄ monachus ſolitariam cellam habere non debet, niſi abbas ei ꝑmittat vel propter infirmitatem vel propter emeritos labores intra ſepta monaſterij. In quarta pte dr̄ q̄ abbas nō debet hr̄e diuerſas cellulas vł plura monaſteria, niſi propter incurſum hoſtilitatis. Secūda ibi: Item clericis. Tertia ibi: Seruādū. Quarta ibi: Abbati quoq̄.

Arg. xlj. diſt. cap. j. et ſic etiaꝫ not. de vxore. xxxiij. q. v. manifeſtum. qđ ꝗ dr̄ frāgendū ꝫ dic ſm H. ſi abbas voluerit: vel iter fratres ſcādalū generet, al's non ſi de rebus monacho licitꝫ ſm H.

c Monaſterium. Quod non eſt ſtrictius: vel ſi eſt ſtrictius, forte trāſijt cauſa leuitatis: vt xix. q. iij. ſtatuimus.

d Item clericis. Secunda pars.

e Verberibus. Moderate tm̄. xlv. diſt. cum beatus.

f Remittatur. Ergo abbas pōt diſpenſare in remittenda regula: vt hic: ⁊ de conſe. diſtin. v. carnem. nam et diſpenſare poteſt circa ordines vt extra de eo qui fur. or di. rece. cum H. lator. et circa canonem late ſententie: vt extra de ſen. excōmu. cum illorum. Jo. de fan.

Abbas in aliq̄bus diſpenſat.

Verum. ¶ Caſus. Modo ſoluit Gra. dicens q̄ premiſſa duo ca. intelliguntur de illis qui inter fratres volunt regulam diſtrictiorē abſtinentie ſeruare: de quo fratres

ſcandalizantur. Uel dicitur ꝙ in his duobus ca. ſtatutū eſt propter illos qui votum peregrinationis aſſumunt cauſa vagandi, regulam diſciplinamq; fugientes: quod nec clerico nec monacho licet.

Unde Hoſtienſis dat tales verſus.
Eccleſias plures nullus de iure tenebit.
Dependens, tenuis, rarus, vel gratia pape,
Utilitas vrgens, et con, mendatio iuſta,
Plures eccleſias permittunt iſta teneri.

Archipreſbyter. ¶ Caſus. Supra facta interpoſitiōe in quinq; cauſis de ſtatu monachoꝝ: reuertitur Gra. ad tractatū de ſtatu clericorū continuans ſuū tractatū ex fine vltimi capituli vigeſime cāe: vbi dictū eſt ꝙ abbas non debet habere plures ecclias, ſiue plura monaſteria: ſed qꝛ idem eſt ſeruādum in clericis, ſcȝ ꝙ nō debēt habere plures eccleſias: ideo hanc xxi. cauſam ſubnectit: in qua oſtēdit ꝙ clerici nō debēt habere plures eccleſias niſi in caſibus receptis. Tractat etiā de ꝓcurationibus ſecularium negocioꝝ: ⁊ de fulgidis veſtibus: et ne clerici ſua authoritate ad alias eccleſias trāſeant. que vt melius pateant, thema proponit: de quo q̄nq; elicit queſtiones.

In duab⁹ eccleſijs. ¶ Caſus. Hic ītitulatur prima queſtio vbi queritur an clericus poſſit intitulari in duabus eccleſijs? Et reſpondet ꝙ nō, niſi in ſex caſibus Unus eſt cū eccleſie pauperes ſunt: vt.x. qōe.iij. vnio. Secundus eſt propter diſpenſationem epiſcopi: vt.lxx. diſt. ſanctorum. Tertius eſt propter paucitatem clericorum: vt.j.eo.ca.j.in fi. Quartus eſt cum habet vnam intitulatā clericus et aliam commendatam.j.ea.qui plures. Quintus eſt ſi papa hoc concedit: vt.j.ea.relatio. Sextus eſt cum vna adheret alteri, vel dependet ex altera: vt in ſecundo Lateranenſi concilio: extirpande.

cet: ne ſup eos fratres ſcandalizentur. cauſa etiam illorum ſtatutum eſt hoc, qui regularem diſciplinam ſubterfugientes, peregrinationis ſue vota ſibi aſſumūt: quod nec monacho nec alicui clerico licet: ne hac occaſione ad ſecularē conuerſationem redeat.

¶ Cauſa.xxi.

Archipreſbyter cuiuſdaȝ eccleſie prepoſiturā alterius accepit: nec priorem vult relinquere: ſeculariū quoq; negocioꝝ ꝓcurator efficit̄: q̄ claris et fulgidis veſtib⁹ ſe exornans, ab epō ſuo corrigit̄: relicto officio ſuo ad ſecularē iudicem habet confugium.

Primum queritur, an clericus in duabus eccleſijs poſſit conſcribi?

Secundo, ſi vnam voluerit relinquere, an liceat ei ad aliā tranſire?

Tertio, an procurationes ſecularium negociorum clericis liceat ſuſcipere?

Quarto, an claris ⁊ fulgidis veſtibus eis ornari expediat?

Quinto, an ab epiſcopo correcti ſuum officiū relinquere, et ad ſecularem iudicem confugere valeant?

¶ Queſtio.i.

In duabus[a] eccleſijs aliquē cōnumerari poſſe ſeptima ſynodus ꝓhibet, dicens.

¶ In duab⁹ eccleſijs clericus conſcribi nullo modo debet.

Clericus ab inſtāti tpe nō cōnumeret̄[b] in duabus eccleſijs. ¶ Negociationis eñ hoc eſt et turpis lucri propriū cōmodū, et ab eccl'ie conſuetudine penitus alienū. ¶ Audiuimus eñ ex ipſa dominica voce ꝙ nemo pōt duobus dñis[c] ſeruire, aut eñ vnū odio habebit, et alterū diliget aut vnū ſuſtinebit, et alterum contemnet. vnuſquiſq; enim (ſm apoſtolicā vocem) in quo vocatus eſt, in hoc debet manere: et in vna locari eccleſia. Que eñ propter turpe lucrū in eccleſiaſticis reb⁹ efficiuntur, aliena cōſiſtunt a deo. ad vite vero huius neceſſitatem[d] ſtudia ſūt diuerſa. Ex his er-

Clericus ab inſtāti. ¶ Caſus. Significatum fuit in ſeptima ſynodo ꝙ vnus clericus in duabus eccleſijs intitulabatur: quare ſeptima ſynodus ſtatuit ꝙ in ciuitatibus decetero hoc non fiat: et ꝙ non ſit faciēdum, quatuor rationib⁹ probat: ſed i villis inopia clericorū hoc facere poteſt. Prima ratio eſt ibi: Negociatiōis. Secunda eſt ibi: Audiuimus. Tertia ibi: Unuſquiſq;. Quarta ibi: Que enim.

a ¶ In duabus. De iure communi nullus poteſt habere plures eccleſias[9] niſi in ſex caſibus: ſcilȝ quando eccleſie tenues ſunt: vt.x.q.iij. vnio. Et ſi vna pendet ex altera: vt extra de eta. ⁊ quali. eā te. Et ſi habet vnam intitulatam ⁊ aliam cōmendatam: vt.j.eo. qui plures. ex̄ de elec. dudū. Et ſi epiſcopus diſpenſat cum aliquo: vt.lxx. diſtin. ſanctorum. Et vbi paucitas eſt hominum, ſcilȝ extra ciuitatem: vt.j.ea.ca.j. in fine. Item ſi eccleſia adheret prebende: vt extra de prebendis, extirpande. Joan.

[9] Scilȝ ītitulatas ꝺ iure cōi. C q̄ milit. nō poſ. l.iiij. §.i poſteꝝ. libr.xij. nec duos honores. ff. ad municipales. l.i. a libertus. §. preſcptio. ſm L. ⁊ de hoc no. ex̄ ꝺ pbē. ca. ꝑterea.

b ¶ Non connumeretur. id eſt nō intituletur: qꝛ non debet connumerari inter clericos eiuſdem eccleſie, niſi ſit intitulatus: nec habet vocem in electione cuȝ alijs, licet percipiat fructus illius eccleſie: qꝛ bene poteſt epiſcopus vel eccleſia cōcedere alicui beneficium alicuius eccleſie: nō tamen eſt ibi canonicus: vt.xvj.qō.j. poſſeſſiones. quandoq; etiam habet ꝓbendam, et non eſt canonicus: vt extra de magiſt. capi. quia nonnulli. Et licet talem prebendam teneat corporaliter, tamen dicitur vacare de iure: vt extra de conceſ. preben. et eccle. non vacan. cum noſtris. et cap. literas.

Mat. vj. c.

j. Cor. vij. d.

Prebēdaȝ pōt q̄s hr̄e et tñ nō erit canonic⁹.

c ¶ Dominis. Sibi cōtrarijs. al's bene poteſt: vt. ff. de ope. libe. duorum.

d ¶ Neceſſitatem. Quaſi dicat: quid faciet ergo clericus ſi habeat pauperem eccleſiam? Reſpondeo: querat victum artificio honeſto: vt. xcj. diſtinct. clericus. Sed nonne ſi eccleſia pauper eſt, debet vniri alij: vt.x. qōne.iij. vnio? ſic, niſi iſte ſciens a principio recepit pauperem: vnde imputet ſibi, niſi quia forte poſtea eſt depauperata. Sed quero quam eccleſiam dicas pauperem: nunquid illam que valet decem marchas auri: vt ij.qōne.vj. anteriorum? Dico illam pauperem que non poteſt aliquem honeſte et ſufficienter procurare: et preterea non poteſt hoſpites ſuperuenientes recipere: vt eſſe.

Eccl'iaȝ paupere quaȝ dicem⁹.